מפגלת בנאכלין.

נותר אנותר נמי **לא קשיא.**

כאן במשנה במעילה ששנינו מצטרפין, **ב**אוכל **נותר** סתם, והיינו אפילו בשלמים. **וכאן,** מה שאמרו "עולה" אין, שלמים לא, מדובר **בשניתותרו,** שאבדו או נשרפו הבשר והאימורין **עד שלא נזרק הדם,** ונשתייר חצי זית מזה וחצי זית מזה. ולכן רק בעולה חייב משום נותר, כיון שכולה כליל, ויכול לזרוק עליהם את הדם, כי הם מצטרפין לאכילת מזבח.

אבל שלמים, אין חצי זית מבשרן וחצי זית מאימוריהן מצטרפין להתחייב עליהן משום נותר, כי אי אפשר לזרוק עליהם את הדם. שהרי אין בשר כזית בשר לאכילת אדם, וגם אין כזית אימורין לאכילת מזבח, ולכן, אפילו אם זרק אין חייבין עליהן משום נותר וטמא. שהרי אמרו לעיל

[מה, ב] רק בשר הניתר לטהורין חייבין עליו משום טומאה, ומגזירה שוה למדו שכך הוא גם בנותר.

ומני בעל הברייתא? **רבי יהושע היא!**

דתניא: רבי יהושע אומר, כל הזבחים שבתורה, חוץ מעולה, **שנשתייר מהן כזית בשר או כזית חלב, זורק את הדם.** דכתיב קט-ב
"וזרק הכהן את הדם, והקטיר החלב". ודרשינן [במנחות כו, א] שאם נשתייר מהחלב, אף על פי שאין בשר, זורק עליו את הדם. אך, אם נשתיירו **חצי זית בשר וחצי זית חלב, אינו זורק את הדם**(99). כי לדעת

ששלמים מצטרפין לפיגול.

ובפשטות כוונת הגמרא להוכיח שכוונת הברייתא ל"עולה" דוקא, כמו שמצינו במשנה, או כפרש"י בחגיגה [ב, ב] שברייתא לאו סמכא היא, ואין להקשות מ סיפא כאשר גם הרישא לא ניחא, ורק אחר שיש סיוע לדין הרישא ממשנה, קשיא מסיפא.

99. **הגרי"ד סולוביציק** העיר למה הוצרך רבי יהושע להשמיענו שאין מצטרפין והרי אין כאן לא אכילת כזית ולא הקטרת כזית, והעלה מכך כי אף אם דין אכילה והקטרה חל גם בפחות מכזית [וכמבואר בבית הלוי ח"א ב לענין אכילה שענינה לכלות הבשר ואין בה שיעור מעשה אכילה], בכל זאת הכלל ש"אם אין בשר אין דם" הוא בכזית דוקא, כי הוא דין בקרבן שיהא לו בשר ודם, והיינו שיש תנאי בזריקה שתהא לצורך כזית בשר, ואינו דין בזריקה שתתיר איסור. ובזה היה הוה אמינא שיתיר חצי כזית לאכילה וחצי להקטרה, והשמיענו שצריך שיתיר כזית שלם לאכילה או לזריקה. וכן נקט גם **בקהילות יעקב** [פסחים נב].

והנה ההיתר שעושה זריקת הדם הוא על איסור אכילת קדשים או הקטרתם קודם זריקת הדם, ולא להחיל מצות אכילת קדשים [וכנ"ל, שלכך אין צריך כזית]. ובמשמר הלוי [קנ"ה] תמה הרי גם לחצי שיעור צריך היתר של זריקת הדם, ולמה לא יזרק על פחות מכזית. אולם **מו"ר הגראי"ל** אמר כי הדבר פשוט שאין "שם קרבן" לפחות מכזית. וכוונתו, שאף אם זריקת הדם תלויה בפעולתה להתיר הבשר, היינו רק כשמתירה כזית שנחשב קרבן, אך בפחות מכך, אף שיש בשר איזה שהוא איסור, לא חל דין הזריקה לגבי הבשר [ואף אם הותר האיסור, אינה נחשבת זריקה לגבי קרבן].

עוד יתכן לומר כמבואר לעיל, שאינו דין בזריקה שתתיר איסור, אלא דין בקרבן שצריך שיהא בו בשר ודם, והוא רק תנאי בזריקה

רבי יהושע "אם אין בשר אין דם". והעלה דין זה [לעיל קד, א] ממה שנאמר לגבי עולה "ועשית עולותיך הבשר והדם". ובשאר זבחים נאמר "ודם זבחיך ישפך והבשר תאכל", הזקיקן הכתוב זה לזה[100].

ובעולה, אם נשתיירו ממנה **חצי זית בשר וחצי זית חלב, זורק את הדם, מפני שכולה כליל.**

ומנחה, אפילו אם **כולה קיימת, לא יזרוק!**

והוינן בה: **מנחה, מאי עבידתא!?** איך אמרו בה "לא יזרוק" והרי אין בה זריקת דם כלל?

אמר רב פפא: רבי יהושע עוסק **במנחת נסכים הבאה עם הזבח**. ואבד בשר הזבח והמנחה קיימת. והשמיענו שאינה נחשבת במקום בשר וכאילו נשתייר בשר. ולפיכך לא יזרוק את הדם בשבילה[101].

מתניתין

א. הקומץ והלבונה של מנחות **והקטרת** שמקטירין בכל יום[102] בבית המקדש, **ומנחת כהנים** שהיא כליל וראויה להקטרה כקומץ של מנחת ישראל [אבל שיירי מנחת ישראל שאין מקטירין אותן אינו חייב על העלאתן בחוץ], **ומנחת כהן משיח** עשירית האיפה שהוא מביא בכל יום. **ומנחת נסכין,** כל מנחה שמביאין לנסכים עם הקרבן, ואין נותנין בה לבונה, וכולה כליל, **שהקטיר מאחת מהן כזית בחוץ, חייב.** כי לדעת תנא קמא שיעור הקטרה הוא בכזית שלם [שלא כרבי שמעון ורבי יוסי לעיל שהשיעור הוא

שתהא לצורך בשר. [וראה רש"י במנחות ט, א ד"ה כחצי זריקת דם אינה אלא להתיר, וכיון דאבדו זריקה למה?]

אך אין ליישב שלא שייך איסור חצי שיעור בהקטרת קרבן מצד שאין איסור לאו אלא רק אם חל עליו שם קרבן בשיעור כזית, ולפיכך אין זה איסור שחל עליו היתר זריקה, שאם כן, יקשה למאן דאמר שחלה הזאה בפחות מכזית, וכדלהלן.

100. ידוע להוכיח מסוגיין שאמרו "כמאן כרבי יהושע", ומשמע שלדעת רבי אליעזר החולק [לעיל קד, א] על רבי יהושע, וסובר שאם נשתייר חצי זית זורק את הדם, הוא הדין שנחשב החצי זית כפיגול נותר וטמא, כי גם חצי זית "ניתר" לטהורים.

ומוכח, שגם אם אין שיעור בקרבן הניתר, כיון שחלה זריקה, הותר גם חצי שיעור אף אם אין לו שם קרבן בפני עצמו.

101. **החזו"א** [יד סק"א ובכריתות ס"ק יד] צידד שהחידוש במנחה הוא רק לדעת רבי מאיר [מנחות טו, ב] שזבח מפגל מנחת נסכים, ודחה שגם לרבנן כיון שאם לא יזרוק את הדם תפסל המנחה, נחשב כזריקה המביאה לידי הקטרה. והיינו שצריך שתועיל הזריקה להקרבת הקרבן, אך די בכך שמונעת ממנו להפסל.

ברם, לפי המבואר לעיל אין צורך שתעשה הזריקה היתר בפועל, אלא הוא רק תנאי שיהא בקרבן בשר ודם, והוה אמינא שדי שתהא מנחת נסכים, וכן דנה הגמרא במנחות [כו, א] האם די ביותרת הכבד או בחלב, ואילו היה צורך להתירם להקטרה, הרי אין חילוק איזה חלק יותר, כי כולן אסורים באכילה בשוה. ובהכרח הנידון איזה חלק גורם שתחשב זריקה על קרבן.

102. כך פירש **רש"י**, והיינו לפי דעת רבא בסמוך. אך לרבה ואביי המשנה עוסקת בקטורת

בהמה או אבר שלם].[103]

רבי אלעזר פוטר עד שיקריב את כולן. כי לדעתו כל המתירין נפסלין בחסרון, וכל זמן שלא קרבו בשלימותן אינה נחשבת הקטרה שיוכלו הבעלים לצאת בה ידי חובתן[104].

ולא נחלק רבי אלעזר אלא במוקטרים שבמשנתנו שאין "מתירין", אך גם הוא מודה שבעולה חייב על כזית מבשרה אחר שהותר בזריקת הדם. ומאידך, מודים רבנן שאינו חייב על הקטרת כזית מ"מתירין" אלא דוקא כשהמתיר כולו קיים ולא חסר, ואז יכול להקטיר כל כזית ממנו בנפרד, וחייב עליו בחוץ.

ב. ובין לרבי אלעזר ובין לרבנן, **כולן שהקריבן בפנים ושייר מהן כזית והקריבו בחוץ, חייב.** שהרי בזה נגמרה הקטרתן. וחייב על שיעור הקטרה בכזית, כאשר בפנים הוא משלים הקטרה גמורה.

ג. ובין לרבי אלעזר ובין לרבנן, **כולן שחסרו כל שהו** קודם הקטרה, שנאבדו או נשרפו, **והקריבו בחוץ פטור** הואיל ואין מתקבל בפנים.[105] ודרשינן במנחות [ט, ב] שנאמר "והרים הכהן מן המנחה" ללמד שאם אין לפניו את כל המנחה, לא יקטיר, פרט

של יום הכפורים שמוקטרת בקדש הקדשים.

103. כך פירש **רש"י** [ד"ה והקטורת] וכתבו **השפת אמת וזבח תודה** שלדעת רש"י לעיל [קח, ב] נמצא שתנא דמשנתנו הוא דעה שלישית, וסובר שאין צריך בהמה או אבר שלם, אלא כזית שלם. אולם לדעת תוס' שם משנתנו כפשוטה, שחייב על הקטרת כזית אם הקטירו בשעה שהיתה הבהמה או האבר בשלימות.

ובמנחת חנוך [תמ, יב] תמה, מנין לרש"י שחכמים ורבי אליעזר סוברים שהמיעוט רק על פחות מכזית, והרי יתכן שבמוקטרי חוץ פטור על אבר חסר אפילו יש בו כזית והמשנה עוסקת רק במוקטרי פנים שחסרון באבר אינו פוטר בהם אם יש בו כזית.

וביאר, שרש"י הכריח פירושו מהחיוב על כזית קטורת אף שלא שייך בה את הטעם של אהדורי פוקעין שמחייב במוקטרי פנים, כמבואר לעיל [פו, ב] שאין מחזירין עכולי קטורת. ולכן פירש שדעה אחרת היא שמחייבת על הקטרת חסר בחוץ, ורק אם אין הקטרת כזית פטור, ונקט שמשנתנו עוסקת רק במוקטרים שנפסלים בחסרון, ולכן פטורין עליהם בחוץ, אך עולה ואימורין שאין נפסלים בחסרון חייבין עליהן בחוץ.

ומדברי **הרמב"ם** [פי"ט ממעה"ק ה"ט] משמע שביאר שמשנתנו נסובה גם על עולה ואימורין, שאע"פ שאינם נפסלים בחסרון, התמעטו מ"אותו" לפטור על הקרבתם בחוץ. [עי"ש **משנה למלך** ד"ה דבעלה] וכדבריו מוכח בתוספתא [פי"ב ה"ב] שהביאה שרבי אלעזר פוטר על עולה שהקריב ממנה כזית, וראה **קרן אורה.**

104. רבי אליעזר סובר ש"עבודה" היא רק כשנעשית בכל הקרבן, אך כשעשה הקטרה רק בחלק מהקרבן דינו כ"חסר", ואין זה דין מיוחד בהקטרת חוץ, שהתמעטה מ"אותו" לחייב רק על העלם, שהרי לעיל [מב, א] מבואר שלדעת רבי אליעזר גם אי אפשר לחשב מחשבת פיגול אלא על מנת שיקטיר הכל.

105. **רש"י** פירש שפטור משום שאין "מתקבלין בפנים". ובפשוטו כוונתו שדין קומץ שחסר, שאם עלה ירד וכן כתבו תוס' לעיל [מב ב ד"ה הקומץ]. אך **תוס'** בסמוך [קח ב ד"ה כמאן]

לשחסירה היא ושחסר קומצה[106].

ד. המקריב בשר **קדשים ואימורים בחוץ,** כשהן עדיין מחוברים, **חייב** על האימורין, ואף שאין מקטירין בשר קדשים, ונמצא שהבשר חוצץ בין האש לאימורין, מכל מקום, מין במינו אינו חוצץ.

גמרא

תנו רבנן: המקטיר כזית קטורת בחוץ, חייב, אף ששיעורה בפנים הוא חצי מנה. אבל אם הקטיר **חצי פרס בפנים, פטור.** ולאו דוקא חצי פרס, אלא כל שהקטיר פחות מכשיעור הכשר מצות הקטורת, ואפילו כזית.

קא סלקא דעתך מאי "פטור"? פטור זר אם הקטירה.

ואם כן קשה, **אמאי** פטור, **הא הקטרה היא,** שהרי הוא חייב על הקטרתה בחוץ?

ומתרצינן: **אמר רבי זירא אמר רב חסדא אמר רב ירמיה בר אבא אמר רב: מאי "פטור" פטור ציבור.** שהצבור נפטרו בהקטרה זו ויצאו ידי חובתן, כיון שכזית הוא שיעור הקטרה.

כתבו שאפילו אם קומץ שחסר ועלה לא ירד, פטור עליו בחוץ משום שהתמעט חסר מ"אותו". ויתכן שגם כוונת רש"י אינה משום שדינו לירד, אלא משום שהטעם שאינו ראוי לכתחילה בפנים אינו מפני פסול [שלזה מועיל דינו שלא ירד] אלא משום שחסר בחפצא של קומץ, וכיון שאין קומץ כזה ראוי לפנים, אין חייבים עליו בחוץ, אף שאם יעלה בפנים לא ירד, וטעם זה כלול במיעוט של "אותו" ולא חסר, שאינו אותו קרבן שבפנים.

106. **רש"י** [ד"ה וכולן שחסרו] כתב האי "וכולן" אינו נסוב על לבונה, כי נחלקו בה רבי שמעון ורבי יהודה [מנחות יא, ב] כמה צריך שישאר ממנה ותהא כשרה, אם קרטין אחר או שנים, ואם מדובר גם על לבונה פטורו באופן שחסר ממנה כשיעור שאמר כל אחד מהם. וראה **תוס'** לעיל [קח, ב ד"ה כמאן] ש"וכולו" נסוב גם על לבונה. ועיין **משנה למלך** [פי"ט ממעה"ק הי"א].

והחזו"א [מנחות כא, ט] דייק שלכולי עלמא אינו חייב עד שיקטיר את כל הלבונה, שהרי רש"י דקדק שדוקא "האי וכולן" אינו נסוב על לבונה. והטעם לכך, משום שמחלוקת רבי יהודה ורבי שמעון היא רק במקום שחסרה הלבונה, והשאר אבד, אך אם השאר קיים צריך להקטיר את כולה ולא מועילה הקטרת קורט או שנים ממנה, והוא הדין בהקטרה בחוץ.

וראה **במשנה למלך** [פ"ד מפסוהמ"ק ה"י] שדייק מלשון המשנה כי אילו הקטיר קורט אחר בחוץ אינו חייב עד שיקטיר כזית, והיינו כמבואר, שהחיוב על קורט אחד הוא רק באופן שאבדה שאר הלבונה ואז הכשר הקטרתה בקורט או שתים, אבל כאשר שאר הלבונה קיימת.

אולם מדברי תוס' [ד"ה דקבעינהו] הוכיחו **החזו"א** [ט, יב] **ועולת שלמה** שאף במקום שהלבונה כולה קיימת הכשר הקטרתה בקורט א', [ולכן הקשו למה רבי אליעזר פוטר בלבונה עד שיקטיר כולה והרי די בקורט א'], וכן הובא **בכתבי הגרי"ז** [לעיל מג] בשם **הגר"ח,** ונמצא לפי זה שהטעם שאינו חייב בחוץ אלא על הקטרת כזית אף שהכשרה בקורט א', הוא משום שנאמר בהעלאת חוץ "אותו" למעט חסר, וכן

אמר רבי זירא: אי קשיא לי על דין זה, **הא קשיא לי, הא דאמר רב עלה: בהא, אפילו רבי אלעזר** שאמר במשנתנו שאינו חייב על העלאת חוץ עד שיקריב את הכל בשלימות, **מודה** הוא שהציבור נפטר מהקטרת קטורת אף שלא הקריב את מלוא השיעור של הקטורת [שהוא פרס], אלא הקטיר רק חצי פרס, ועל כך קשה, למה הוא מודה, **דהא רבי אלעזר "לאו הקטרה היא" קאמר,** שהרי במשנה אמר שפטור עליה בחוץ.

ומתרצינן: **אמר רבה:** יש חילוק בין שתי ההקטרות. הברייתא מדוברת **בהקטרה דהיכל,** דהיינו קטורת שבכל יום, **דכולי עלמא לא פליגי** שלא נאמר בה שיעור מן התורה. והשיעור של פרס רק דרבנן הוא(107). ולכן מודה רבי אלעזר שהקטרת כזית ממנה נחשב הקטרה לחייב עליה בחוץ, ולהוציא את הציבור ידי חובתן בפנים. ונמצא שכל הברייתא, רישא וסיפא, דברי הכל היא.

כי פליגי במשנה, **בהקטרה דפנים,** ביום הכפורים, שכהן גדול נכנס בשבילה לפני ולפנים. ונאמר בתורה ששיעורה הוא מלא חפניו [בויקרא ט"ז].

דמר, רבי אלעזר, **סבר** ששיעור **"מלא חפניו" דוקא** הוא(108), וצריך להקטיר את כל

ביאר **במקדש דוד** [ח, ג].

107. **רש"י** [ד"ה אמר] כתב שלא נאמר שיעור בהקטרה דהיכל שבכל יום, ו"פרס" הוא שיעור דרבנן, וכן נקט [בד"ה מאי] שכזית נחשבת הקטרה, **ובמשנה למלך** [פ"ג מתמידין ומוספין ה"ב] ביאר דעת **תוס' בכריתות** [ו, ב] ששיעור מנה [ופרס] הוא הלכה למשה מסיני, ומה שאמרו בסוגיין שציבור יוצאים ידי חובתן בכזית הוא מדרבנן. [וראה **בשפת אמת** שהגיה שם בתוס' "לאו הללמ"ס היא"]

ובגבורת ארי יומא [מד, ב] תמה על דעת רש"י ששיעור פרס הוא דרבנן, אם כן איך הקטירו בשבת פרס בשחרית ופרס ביה"ע והרי יוצאין יד"ח בכזית ונמצא שמרבין בהבערה. ובמשנה למלך הנ"ל הקשה שהרי רש"י כתב בכריתות [שם] שהמפטם את הקטורת אינו חייב אלא על מנה שלם [ובפ"ב מכה"מ ה"ג כתב שאין זה דין במפטם, אלא הכשר הקטורת הוא במנה שלם של בקר וערב והפיטום הוא על כל המנה ומביאין ממנו פרס בבקר ופרס בערב ולפיכך אין המפטם חייב אלא על שיעור פיטום שלם].

וביאר **הגר"מ סולוביציק** זצ"ל שדעת רש"י כי אמנם מדאורייתא שיעור החפצא של קרבן הקטורת הוא מנה שלם, אך אין שיעור מדאורייתא לעצם ההקטרה, ולפיכך יוצאין ידי חובה בכזית, וכיון שמתקיימת הקטרה בכל המנה מותר להקטירו בשבת.

אך בכתבי **הגרי"ז** [מנחות מט, א] הקשה על ביאורו, שהרי בסמוך אמרו שאם קובע בכלי את שיעור מנה של קטרת נחשב חסר בכזית, ואילו שיעור חפצא של הקרבן הוא במנה ובכל זאת יכול להקטיר ממנו כזית, למה יפסל יותר אחר קביעות כלי. [ולמבואר בהערה הקודמת, נמצא שתוס' בד"ה דקבעינהו מיישבים קושיא זו]. וראה עוד בחידושי הגרי"ז [סוף פ"ד מכלי המקדש ה"ח] שנקט להיפך. כי אין שיעור בחפצא של קרבן הקטורת, אלא רק כמה צריך להקטיר ממנה כל יום.

108. **השפת אמת** תמה, הרי לעולם יתחייב

השיעור בבת אחת[109], ולפיכך אינו חייב בחוץ אלא על הקטרה שלימה. **ומר סבר** [רבנן] "**מלא חפניו" לאו דוקא.** וחייב אפילו בכזית.

אמר ליה אביי: והא כי כתיבא "חוקה", שמשמעותה לעכב, **בהקטרה דפנים הוא דכתיב.** שנאמר "והיתה לכם לחוקת עולם", והיאך אמרת שלדעת רבנן "מלא חפניו" לאו דוקא?

אלא, אמר אביי: החילוק בין המשנה לברייתא הוא כמו שחילק רבה, אך **בהקטרה דפנים, כולי עלמא לא פליגי** שצריך הקטרה שלימה, כי גם לרבנן "מלא חפניו" דוקא הוא, ובפנים לא נחלקו כלל[110].

כי פליגי, בהקטרה דחוץ. כגון, שהקטיר כזית מן הקטורת של חפינת פנים [חופן מלאה שמיועדת לפנים] בחוץ.

מר [רבנן] **סבר ילפינן פנים מחוץ,** היינו קטרת של פנים מקטורת של היכל. מה הקטרה של היכל חייבין עליה בחוץ בכזית. אף הקטרה של פנים חייבין עליה בחוץ בכזית, ואף על גב שבפנים אינה נחשבת

משום שהקטרת ראויה לקטורת של כל יום, ומה לי שיש שיעור לקטרת של יום הכפורים [וראה רש"י ד"ה כי, שביאר שמדובר **בהקטרה** דיו"כ ולא **בקטורת** ודו"ק]. וכתב, שעל קטרת דהיכל אינו חייב בחוץ אלא אם מעלה על מזבח כמו בפנים, ולפיכך, כשמקטיר על גבי מחתה אי אפשר לחייבו אלא כדין קטרת של יוה"כ, ששיעורה במלא חופניו דוקא.

אמנם יש לדון מאידך אם חייב על קטרת של יוה"כ כשהקטירה במחתה ולא על מזבח, [ראה רש"י ד"ה ה"ג שנקט שהקטירה בבמה]. וגם יש לעיין אם צריך להקטירה במחתה דוקא, וממלא חפניו כפי שנעשית בפנים, [שבכך ניכר שהיא הקטרה ביו"כ, שהרי גם ביו"כ מקטיר בהיכל] או די בכך שראוי להתקבל בפנים, וראה מש"כ בזה **החזו"א** [ט, יז].

109. **רש"י** [ד"ה מלא] כתב, שצריך להקטיר מלא חפניו בבת אחת, ותמה **המשנה למלך** [פי"ט ממעה"ק הי"א] למה הוצרך לפרש כך, והרי לרבי אליעזר פוטר בכזית אפילו אם הקטרה מלא חפניו כשרה בשתי פעמים.

וביארו **טהרת הקדש וחזו"א** [ט, יח] שרש"י בא ליישב קושית **תוס'** [ד"ה ומר] הרי אפילו אם מלא חפניו הוא דוקא יתחייב על כזית ממנו כמו שמצינו בקומץ, ולפיכך כתב, ששיעור מלא חפניו הוא במעשה ההקטרה שצריך להקטירו בבת אחת, ואינו כקומץ שאפשר להקטירו בפעמיים [כמבואר במנחות כו, א] כי אינו שיעור במעשה ההקטרה, אלא בחפצא של הקומץ.

אולם לביאורם יקשה מהסיפא במשנה, וכלן שהקריבן בפנים ושייר מהן כזית והקריבו בחוץ חייב, ולרבי אליעזר איך יתחייב על כזית אחרון של קטורת והרי צריך להקטיר מלא חפניו בבת אחת. **ובקרן אורה** תמה מאידך לתנא קמא שמחייב על כזית וסובר ש"מלא חפניו" לאו דוקא אם כן כשאמרו בסיפא "וכולן שחסרו כל שהוא פטור", הכוונה שנשאר פחות מכזית, ולכאורה פשיטא שפטור על הקטרתן כי אינם בר הקטרה.

110. **בפירוש המיוחס לרבינו חננאל** כתב כאן פירוש חדש, שלא נחלקו במקטיר כזית קטורת של יום כפור בחוץ או מלא חפניו בהיכל, שהוא חייב על הקטרה בחוץ, ומחלוקתן רק כשמקטיר כזית בהיכל, שרבנן חייבו משום

הקטרה אלא בחופן, מכל מקום ילפינן מהיכל (111).

ומר סבר [רבי אלעזר] **לא ילפינן** פנים מחוץ. וכיון שבמקומה בפנים אינה נחשבת הקטרה, גם בחוץ לא יתחייב עליה.

ומקשינן: **אמר רבא: השתא, חוץ מחוץ לא ילפי רבנן,** כמו שתוכיח הגמרא בסמוך, ואם כן, **פנים מחוץ** לחייב על קטרת של לפני ולפנים בחוץ, כשיעור הקטרת היכל שהוא בחוץ **מיבעי!?** הרי ודאי שלא נלמד זה מזה.

ובעינן: **מה היא,** היכן מצאנו שלא למדו חוץ מחוץ?

דתניא: יכול המעלה בחוץ **פחות מכזית קומץ, ופחות מכזית אימורין, והמנסך פחות משלשת לוגין יין, ופחות מג׳ לוגין מים, יהא חייב?**

תלמוד לומר ״לעשות אותו״ — על השלם הוא **חייב, ואינו חייב על החסר!**

והא פחות משלשת לוגין, דאית בהו כמה זיתים, ואף על פי כן **לא ילפי רבנן חוץ** לחייב על כזית ניסוך שנעשה על מזבח החיצון **מחוץ,** מהקטר חלבים ששיעורן בכזית, ואף הם במזבח החיצון.

אלא, אמר רבא: באמת אין חילוק בין המשנה לברייתא, ובשתיהן מדובר בהקטרה דהיכל, וכיון שקטורת זו שיעורה בכזית, גם בחוץ חייב עליה בכזית, ורבי אלעזר מודה בזה. ולא נחלקו במשנה אלא **כגון דקבעינהו** שני חצאי זיתים, שהם שיעור קטורת, **במנא, בכלי שרת.** קי-א

ובאופן זה, **מר,** רבי אלעזר, **סבר קביעות מנא מילתא היא.** כי הואיל ונתן שני חצאי פרס בכלי הקטורת, של היכל, קבעיה מנא, ולפיכך אם נחסר אפילו כל שהוא מיפסל. הילכך, גם בחוץ לא מחייב עד שיקריב את כולן.

ומר תנא קמא, **סבר,** קביעותא דמנא **לאו מילתא היא,** ואפילו אם נחסר, חייב על הקטרה בחוץ.

ומוסיף רבא לפרש שיש נפקא מינה לנסכים לפי ביאורו בדעת תנא קמא, [כשמקריבים עולת בהמה או שלמים יש להביא עמם נסכים סולת ויין. שיעור הנסכים לכבש רביעית ההין שהוא ג׳ לוגין יין. לאיל שלישית ההין שהוא ד׳ לוגין. לפר או לעגל חצי ההין שהוא ו׳ לוגין].

שלמדו כזית מהיכל מכזית בחוץ, ואילו רבי אליעזר סבר שבהיכל אינו חייב עד שיקטיר את כולה.

ובאבן האזל תמה על ביאור זה, שהרי בגמרא מבואר שאם ״מלא חפניו״ דוקא, אינו חייב על כזית בחוץ, ומאידך אם בהיכל נחשב כבחוץ מה טעם לחלק חיובו, ולפטרו עד מלא חפניו, ולכן כתב שכוונת רבינו חננאל לאיסור זרות, עי״ש.

111. מדברי **רש״י** [ד״ה ה״ג] משמע שביאר כי כיון שמצינו מעשה הקטרה של כזית קטורת, בהיכל, לפיכך גם בקטורת של יום כפור נחשב מעשה הקטרה בכזית, אף שהקטרה בפנים שיעורה בחופניים. ואין הדמיון בשם קטורת שבשתיהם, אלא במעשה הקטרה שיש בשתיהם.

ולפיכך הקשה רבא ודימה ניסוך להעלאת אברים, כי בשניהם יש מעשה העלאה למזבח, אף שחלוקים הם לגמרי בשם הקרבן.